

Arbeids- og sosialdepartementet

2. januar 2017

HØRINGSUTTALELSE OM ENDRINGER I ARBEIDSMILJØLOVENS REGLER OM KVELDSARBEID OG I VIRKEOMRÅDET FOR MEDLEVERFORSKRIFTEN

Viser til høringsbrev av 11. november 2016 vedrørende overnevnte lovforslag, med høringsfrist 2. januar 2017.

1 Om Rettspolitisk forening

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper.

2 Bemerkninger

Rettspolitisk forening er kritiske til å svekke vernet om arbeidstakeres hviletid av hensyn til behovet for fleksibilitet i arbeidslivet. Nedenfor følger våre kommentarer til enkelte av punktene i høringsnotatet.

Høringsnotatets punkt 3.3.2

Tidspunkt for nattarbeid

Rettspolitisk forening støtter departementets syn i at det ikke er behov for å flytte tidspunktet for nattarbeid. Kveldsarbeid er forbundet med helserisiko, og bør som utgangspunkt ikke finne sted. Dagens ordning ivaretar behovet for fleksibilitet i tilstrekkelig grad. En generell endring i tiden for nattarbeid vil kunne føre til senere arbeid for flere. Kveldsarbeid er forbundet med helserisiko, og bør som utgangspunkt ikke finne sted.

I likhet med departementet frykter Rettspolitisk forening at en generell forskyving av tidspunktet for nattarbeid vil innebære at flere arbeidstakere blir pålagt å jobbe etter kl. 21, også arbeidstakere som ikke har ønske eller behov for mer fleksibilitet på

kveldstid.

Forslag til ny bestemmelse om individuell avtale om kveldsarbeid

Rettspolitisk forening er kritisk til forslaget som åpner opp for at arbeidsgiver og arbeidstaker kan avtale at arbeidstaker kan arbeide mellom kl. 21:00 og 23:00. Departementet argumenterer for at flere arbeidstakere vil ønske muligheten til å jobbe mer på kveldstid velkommen, og støtter seg her til femten år gammel forskning som tilsier at nordmenn sover like mye som før, men at sovetiden er forskjøvet i forhold til tidligere¹. I Folkehelse rapporten fra 2014 kom det imidlertid frem at problemer med innsovning og ikke-restituerende søvn er et økende problem i befolkningen. Den økende hyppigheten av *insomni* i befolkningen begrunner hvorfor departementet ikke ønsker å endre lovens tidspunkt for nattarbeid generelt, men er ikke problematisert under punktet om individuell avtale om kveldsarbeid.

Selv om departementets forutsetning er at slike avtaler kun skal skje etter initiativ fra arbeidstakeren, vil adgangen til å inngå slike avtaler kunne medføre uformelt press på arbeidstakere. Departementet skriver selv at arbeidstakeres lojalitetsfølelse kan medføre at enkelte opplever at de ikke har noen reell avtalefrihet. Dette er en frykt Rettspolitisk forening deler med departementet. Videre er det heller ikke mulig å kontrollere hvem som faktisk tar initiativ til slike avtaler. Presiseringen i bestemmelsen av at initiativet skal komme fra arbeidstaker gir derfor et lite reelt vern.

Foreningen mener dagens ordning med mulighet for dispensasjon fra forbudet mot kveldsarbeid der arbeidets art gjør det nødvendig, i tillegg til muligheten for å inngå kollektive avtaler om unntak, i tilstrekkelig grad ivaretar arbeidsgivers behov for fleksibilitet. Endringer i regelverket som skal sikre ytterligere fleksibilitet for arbeidsgiver vil gå på bekostning av arbeidstakers vern.

Høringsnotatets punkt 3.3.3

Rettspolitisk forening støtter departementets syn i vurderingen av at unntakene i direktivet omfatter andre arbeidsgrupper enn de forslaget om utvidet kveldsarbeid er myntet på. Det er derfor positivt at departementet ikke foreslår endringer i reglene om daglig hvile.

Høringsnotatets punkt 4.3.2

Flere institusjoner

Rettspolitisk forening støtter departementets syn i at det kan tenkes andre institusjoner hvor behovet for kontinuerlig oppfølging av brukere gjør det nødvendig med lengre

¹ Sivertsen, B., Overland, S. & Pallesen, s. (2001)

arbeidsøker. Det er positivt at departementet ønsker å tydeliggjøre hvilke institusjoner som kan omfattes av medleverforskriften. Rettspolitisk forening ønsker å presisere at vi kun støtter en begrenset utvidelse av medleverforskriftens virkeområde til andre former for institusjoner, og ikke en utvidelse som vil gi forskriften virkning også for brukerstyrte personlige assistenter, slik Virke har tatt til orde for. Medleverordningen bør fremdeles kun brukes i begrenset omfang, på institusjoner hvor det er mulig å sørge for tilstrekkelig med hvileperioder, og hvor det kan føres kontroll med arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet.

Nødvendig med lengre opphold

Departementet skriver at «*økonomiske eller praktiske hensyn vil ikke alene være tilstrekkelig til å benytte slike ordninger*». Rettspolitisk forening mener departementet bør presisere at økonomiske eller praktiske hensyn ikke skal ha betydning ved vurderingen av om det er behov for en medleverordning ved institusjonen, eller i hvert fall at slike hensyn kun kan ha svært begrenset vekt.

Det klare utgangspunktet må være at det kun er når brukernes særegne behov gjør det nødvendig med kontinuerlig pleie at medleverordningen kan tas i bruk, ikke når det er praktisk eller lønnsomt for institusjonene selv. I dag er det i all hovedsak private institusjoner som benytter seg av medleverordningen, og med dette i betraktning er det særlig viktig å presisere at arbeidstakernes behov for vern ikke skal vike for institusjonens økonomiske interesser.

Egnet rom for hvile

Det er positivt at departementet vil tydeliggjøre at arbeidsgiver som ønsker å benytte seg av medleverordningen plikter å tilby arbeidstaker egnet rom eller bolig for hvile ved å innta dette i forskriftens ordlyd.

Høringsnotatets punkt 4.3.3

For å ivareta behovet for vern av arbeidstakere er det viktig at det oppstilles tydelige rammer for den ukentlige arbeidstid. Rettspolitisk forening støtter departementet i at rammen for ukentlig arbeidstid for medleverordningen ikke bør utvides.

I motsetning til departementet mener Rettspolitisk forening det er nødvendig at alle arbeidstakere som har gitt samtykke til utvidet ukentlig arbeidstid, kan trekke samtykket tilbake. Dette bør også gjelde arbeidstakere som har bolig ved institusjonen, og som tidligere har samtykket til å være tilgjengelig utover 60 timer i uken. For at ordningen med individuelle avtaler om utvidet ukentlig arbeidstid virkelig skal være frivillig for arbeidstakere, må det også være mulig for arbeidstakere å trekke tilbake samtykke. Alder eller endret livssituasjon kan begrunne et behov for arbeidstaker til å trekke tilbake samtykke til utvidet ukentlig arbeidstid. Behovet til arbeidsgivers forutberegnelighet kan ivaretas ved at det samtidig innføres en varslingsfrist, slik det i

dag gjelder for tilbaketrekking av samtykke til utvidet ukentlig arbeidstid for arbeidstakere som ikke har sin bolig på institusjonen. Rettspolitisk forening støtter Utvalgets syn på dette punktet.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styremedlem Malin Rogne, som nås på e-post styret2@rpf.no eller telefon 47 95 46 86.

Med vennlig hilsen,
for Rettspolitisk forening,

Malin Rogne